

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ПРАВОВІ ОСНОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

рівень вищої освіти бакалавр

спеціальність: 125 Кібербезпека та захист інформації

освітньо-професійна програма: Кібербезпека та захист інформації

Луцьк – 2024

Силабус нормативного освітнього компонента Правові основи громадянського суспільства підготовки бакалавра, галузі знань: 12 Інформаційні технології; спеціальність: 125 Кібербезпека та захист інформації; освітньо-професійна програма: Кібербезпека та захист інформації

Розробник:

старший викладач кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н. Андрущак О.М.
доцент кафедри теорії та історії держави і права, к.істор.н. Булавина С.Є.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Черняшук Н.Л.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права

Протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри:

Яцишин М. М.

©. Андрущак О.М, Булавина С.Є. 2024 р.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо- наукова/ освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 12 Інформаційні технології Спеціальність: 125 Кібербезпека та захист інформації освітньо-професійна програма: Кібербезпека та захист інформації	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання – 3-й
		Семестри: 5-ий
		Лекції: 20 год.
		Практичні (семінарські) 22год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 41 год.
		Консультації 7 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладачів

Таблиця 2

Викладач	Булавина Світлана Євгенівна
Науковий ступінь	кандидат історичних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри теорії та історії держави і права
Профайл	justice@vnu.edu.ua Булавина Світлана Євгенівна
Телефон	+380677365055
e-mail	sbul16@ukr.net
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожного вівторка о 13.25-14.45, аудиторія В-123
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2998&notifyeditingon=1

II. Інформація про викладачів

Таблиця 2

Викладач	Андрушак Олена Михайлівна
Науковий ступінь	кандидат юридичних наук

Вчене звання	старший викладач
Посада	старший викладач кафедри теорії та історії держави і права
Профайл	justice@vnu.edu.ua Андрущак Олена Михайлівна
Телефон	+380508012112
e-mail	86elena90000@ukr.net
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожного вівторка о 13.25-14.45, аудиторія В-123
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2998&notifyeditingon=1

III. Опис освітнього компонента

1.Анотація курсу

“Правові основи громадянського суспільства” є методологічним, світоглядним нормативним освітнім компонентом, значення якого у системі юридичної науки зумовлено універсальною системою знань про походження, типи, та форми держави, історію формування української державності у громадянському суспільстві; поглибити знання з основ конституційного ладу України у громадянському суспільстві; ознайомити з основними галузями права, даючи їх коротку характеристику у правовій державі; формувати навички правомірної поведінки в типових життєвих ситуаціях у громадянському суспільстві, користуватися вітчизняними нормативними та міжнародно-правовими актами, різноманітними джерелами права, юридичною літературою; формування вміння застосовувати набуті правові знання у майбутній роботі.

2.Пререквізити.

Вивчення нормативного освітнього компонента “Правові основи громадянського суспільства” передбачає наявність базових знань з історії України, філософії, галузевих професійних наук, а також навиків у тлумаченні та реалізації права.

Постреквізити

Здобувачі освіти по успішному завершенню вивчення освітнього компонента “Правові основи громадянського суспільства” повинні:

знати: основні віхи розвитку концепції громадянського суспільства у політично-правових ученнях; ключові положення теорії громадянського суспільства, розуміння його сутності, ознак, структури; сутність правової держави та основні закономірності її розвитку; поняття громадянського суспільства, її структуру, суб’єктів, місце в ній держави; співвідношення громадянського суспільства і правової держави; природу влади; діалектику розвитку та співвідношення процесів управління та самоврядування у громадянському суспільстві; проблеми сучасної демократії та шляхи їх розв’язання; галузеві правові основи громадянського суспільства; специфіку правового регулювання та його значення для розвитку громадянського суспільства.

вміти: аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій знання та розуміння діалектичного взаємозв’язку між правовою державою та громадянським суспільством; будувати професійну та буденну діяльність, виходячи з розуміння глобальності проблематики розвитку громадянського суспільства.; аналізувати чинне законодавство у громадянському суспільстві та правову культуру громадянськості у незалежній Україні.

ознайомитись: з базовими принципами функціонування громадянського суспільства; галузевим законодавством у громадянському суспільстві; своїми правами і обов’язками як члена суспільства; проблемами функціонування громадянського суспільства у світлі глобальних проблем сучасності.

3.Мета і завдання ОК:

Мета нормативного освітнього компонента - формування розгорнутого уявлення про громадянське суспільство та його інститути, структуру, функції; ознайомлення з основними теоретико-методологічними підходами до аналізу громадянського суспільства та аналіз основних моделей громадянського суспільства, а також ролі у його функціонуванні громадських рухів легально-конструктивного спрямування; опанування основами та принципами взаємовідносин громадянського суспільства та держави, а також роллю й можливостями інституцій громадянського суспільства у вирішенні питань соціальної підтримки та соціального захисту в Україні.

Завданням нормативного освітнього компонента є ознайомлення здобувачів освіти з основними позиціями сучасного наукового дискурсу з проблем громадянського суспільства; зробити огляд основних теоретичних моделей громадянського суспільства; визначити його структуру, інституційну та ціннісну складові; створення передумови (інформаційні та пізнавально-психологічні) для вироблення свого власного погляду на проблеми громадянського суспільства; взаємовідносини громадянського суспільства та держави, їхньої роль у поступі суспільства та розбудові держави, діяльності соціальних інститутів.

4. Результати навчання (Компетентності)

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти зможе виявити такі компетентності: (згідно зі Стандартом вищої освіти зі спеціальність: 125 Кібербезпека та захист інформації; освітньо-професійна програма: Кібербезпека та захист інформації для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти).

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 7. Здатність ухвалювати рішення й діяти дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності (ФК) :

СК1. Здатність застосовувати законодавчу та нормативно- правову базу, а також державні і міжнародні вимоги, практики і стандарти у професійній діяльності.

СК 6. Здатність впроваджувати та забезпечувати функціонування комплексних систем захисту інформації (комплекси нормативно-правових, організаційних та технічних засобів і методів, процедур, практичних прийомів тощо.)

Програмні результати навчання (РН):

РН 1. Вільно спілкуватися державною мовою усно та письмово при виконанні професійних обов'язків.

РН 3. Застосовувати принципи неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності у професійній діяльності.

РН 4. Організовувати власну професійну діяльність, обирати і використовувати оптимальні

методи та способи розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у професійній діяльності, оцінювати їхню ефективність.

РН 5. Аналізувати, аргументувати, приймати рішення при розв'язанні складних спеціалізованих задач і практичних завдань у професійній діяльності, які характеризуються комплексністю та неповною визначеністю умов, відповідати за прийняті рішення.

РН 6. Адаптуватися до нових умов і технологій професійної діяльності, прогнозувати кінцевий результат.

РН 9. Знати та застосовувати законодавство України та міжнародні вимоги, практики і стандарти з метою здійснення професійної діяльності в галузі кібербезпеки та захисту інформації.

РН 16. Вирішувати задачі впровадження та супроводу комплексних систем захисту інформації в інформаційних системах.

РН 19. Вирішувати задачі щодо організації та контролю стану криптографічного захисту інформації, зокрема відповідно до вимог нормативних документів.

5. Структура освітнього компонента

Денна форма навчання

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр. зан.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
ЗМ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ						
Тема 1. Загальна характеристика громадянського суспільства.	8	2	2	4		ДБ/ УО/Р /Т=5
Тема 2. Правова держава та громадянське суспільство.	8	2	2	4		ДБ/ УО/Р /Т=5
Тема3. Соціальне регулювання правової держави та громадянського суспільства.	9	2	2	4	1	ДБ/ УО/Р /Т=5
Тема 4. Дія права в громадянському суспільстві.	9	2	2	4	1	ДБ/ УО/Р/Т =5
Тема5. Конституційно-правові засади правової держави та громадянського суспільства в Україні.	8	2	2	4		ДБ/ УО/Р/Т =5
Разом за модулем 1	47	10	10	20	2	25
ЗМ 2. ГАЛУЗЕВІ ПРАВОВІ ОСНОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ						

Тема 6. Цивільно-правові основи громадянського суспільства в Україні .	11	2	4	4	1	ДБ/ УО/Р/Т =5
						ДБ/ УО/Р/Т =5
Тема 7. Правові основи трудових відносин в громадянському суспільстві.	8	2	2	4	1	ДБ/ УО/Р =5
Тема 8. Адміністративно-правові основи громадянського суспільства в Україні.	9	2	2	4	1	ДБ/ УО/Р/Т =5
Тема 9. Кримінально – правові основи кібербезпеки в Україні	10	2	2	5	1	ДБ/ УО/Р/Т =5
Тема 10. Судові, правоохоронні та правозахисні органи в правовій державі.	9	2	2	4		ДБ/ УО/Р/Т =5
Разом за модулем 2	43	10	12	23	4	30
Види підсумкових робіт						55 бал
Самостійна робота – Робочий зошит 10т.–12т.(moodle)						15
Підсумкова контрольна робота (<i>тести - moodle</i>)						30
Всього годин/Балів	90	20	22	41	7	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/ПКР – модульна контрольна робота/підсумкова контрольна робота, Р – реферат, СР – самостійна робота а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору; УО – усне опитування тощо.

6.Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та виконання завдань з 1 по 10 тему у Робочому зошиті з “Правові основи громадянського суспільства” для здобувачі освіти неюридичних спеціальностей (*РЗ на платформі moodle*) і оцінюється викладачем індивідуально відповідно до – **табл. 3(СР)**.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Здобувач освіти повинен відвідувати заняття очно, а, за наявності обґрунтованих причин (хвороба, перебування за кордоном тощо), за погодження з викладачем - онлайн

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях. Під час виконання контрольних заходів (контрольних робіт, заліку, іспиту) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони робота не буде оцінюватись.

Оцінювання знань здобувачів освіти з нормативного освітнього компонента “ Правові основи громадянського суспільства” здійснюється на основі результатів поточного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного

контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Відпрацювання пропущених занять можливе до початку заліково-екзаменаційної сесії відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі теорії та історії держави і права (каб. В-123) .

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи здобувача освіти без планування, проведення модульних контрольних робіт за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом ОК (оцінювання за шкалою від 0 до 100).

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі здобувачами освіти є Moodle.

Консультації відповідно до графіку чергування викладача, затвердженого на кафедрі теорії та історії держави і права (каб. В-123) .

Оцінювання роботи здобувача освіти

На семінарських заняття здобувачі освіти, відповідно до вказівок викладача, можуть відповідати усно, доповнювати основні відповіді, готувати письмові відповіді на окремі питання, виконувати тестові та творчі завдання.

Шкала оцінювання роботи здобувача освіти на семінарських заняттях (денна форма навчання):

0-2 – незадовільно - питання висвітлені недостатньо, не використано юридичної термінології, окремі тези потребують уточнення, доопрацювання.

3 – задовільно - питання висвітлені поверхнево, використана частково юридична термінологія, зроблені висновки, які потребують деякого уточнення;

4 – добре –питання висвітлені частково, відповідь охоплює основні аспекти, використана певна кількість термінів, класифікації, зроблені окремі висновки;

5 – відмінно - питання висвітлені повністю, використана необхідна кількість термінів, класифікації, зроблені конкретні висновки.

Підсумкова контрольна робота проводиться у формі тестування на платформі Moodle, складається з тестових завдань різного рівня складності. У разі, якщо здобувач освіти не з'явився на підсумкову контрольну роботу, вона не перездається.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у Положенні про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/polozhennya_antyplagiat.pdf, а також у Кодексі академічної

добросовісності Волинського національного університету імені Лесі Українки
<http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів, як правило, – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку, як правило, – 100.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється на платформі moodle (<https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=882>) шляхом складання тесту.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82 - 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 - 74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 - 59	Незадовільно

Бали зарахування навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті

Види студентської наукової та практичної активності	Кількість балів
Публікація наукової статті в періодичному науковому фаховому виданні	до 20
Публікація тез доповіді у збірнику матеріалів конференції, круглого столу чи іншого наукового заходу	до 10
Виступ із доповіддю на науково-практичній конференції, засіданні круглого столу, симпозіумі тощо	до 10

Участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді	до 20
Участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт	до 20
Участь у правопросвітницьких заходах	до 5
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 10
Участь в Moot-courts	до 20

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29 червня 2022 року <https://cutt.ly/mwi5lxf8>)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Загальна характеристика громадянського суспільства та правова держава

1. Булавина С. Є. Огляд соціально-правового становища жінок в громадянському суспільстві . Area nauki: Lublin: ORKA, №1 (10) 2023. С. 5–13 (0,33 а.а.)
2. Булавина С.Є. Способи захисту прав людини і громадянина в умовах громадянського суспільства. *Проблеми забезпечення прав і свобод людини* : зб. матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 8 груд. 2023 р.) / уклад. Л. М. Джурак. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. С.21–24.
3. Булавина С.Є. Права людини як система правил з дотримання взаємних зобов'язань людини й держави у громадянському суспільстві. Innovations and prospects in modern science: Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference, (August 28-30, 2023) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2023. С. 237–241.
4. Правові основи громадянського суспільства: робочий зошит для самостійної роботи здобувачів освіти неюридичних спеціальностей / Билиця І.О., Булавина С.Є. та ін.; за заг. ред. М. М. Яцишина. Луцьк, Вежа-Друк, 2023. 78 с.
5. Булавина С.Є. Обґрунтування правового відтворення системи гарантій прав і свобод людини та громадянина у громадянському суспільстві. Advances in law: the view of domestic and foreign scholars (October 3–4, 2024. Riga, the Republic of Latvia) : International scientific conference. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. 268 pages.
6. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с. URL : <https://bit.ly/3QSTxEL>
7. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник /. Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. К.: «Хай-Тек Прес», 2020.296 с.

ГАЛУЗЕВІ ПРАВОВІ ОСНОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Конституційне право України

1. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М. І. Козюбри / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер, М. І. Козюбра, А. А. Мелешевич. К.: Ваіте, 2021. 528 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf
2. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків : Право, 2020. 592 с. URL: <https://bit.ly/3PtIDFO>
3. Конституційне право України : навч.-метод. посібник / Д. С. Терлецький, М. В. Афанасьєва, Ю. Д. Батан та ін. ; за заг. ред. Д. С. Терлецького. Одеса : 2020. 242 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12412> DOI 10.32837/11300.12412

Цивільне та сімейне право України

1. Аванесян Г. М., Басенко Р. О. Цивільне право України (Загальна частина) : навчально-методичний посібник. Полтава : ПІЕП, 2020. 199 с. URL : <https://bit.ly/3QSSPHY>
2. Цивільне право: загальна частина. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / кол. авт. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 232 с. URL: <https://bit.ly/3SYoCbY>
3. Дзера О.В., Боднар Т.В. *Сімейне право України: підручник*. Суми : Юрінком Інтер, 2020. – 520 с.
4. Дякович М.М. Сімейне право України: навчальний посібник. Харків: ЕКУС. 2022. 416 с

Трудове право України

1. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 536 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3300>
2. *Трудове право України: підручник* (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. – 376 с.
3. Щербина В. І., Соцький А. М. *Трудове право України: Підручник*. Чернівці: Технодрук, 2021. 552 с.

Адміністративне право України

1. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон : ОЛДІ –ПЛЮС, 2021. 656 с. URL: <https://bit.ly/3dC7CZ8>
2. Адміністративне право України (загальна частина) : навч. посіб. / Остапенко О. І. Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін. ; Вид. 2-е, доп.] Львів : СПОЛОМ, 2021. 616 с. Бібліогр.: с. 612–614. URL : <https://bit.ly/3Cga29Y>
3. Науково-практичний коментар Кодексу про адміністративні правопорушення / за заг. ред. С.В. Петкова. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 792 с.

Кримінальне право України

1. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с. URL: <https://bit.ly/3JXDfsd>
2. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с. URL: <https://bit.ly/3SZ1Tgf>
3. Сухонос, В. В., Білоконь Р.М. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник/за заг. ред. доктора юрид. наук, проф. В. В. Сухоноса. Суми: ПФ "Видавництво "Університетська книга", 2020. 672 с. URL: <https://bit.ly/3R7tUk3>

4. Попович О.В.,Томаш Л.В.,Латковський П.П. Кримінальне право України. Частина 1 : конспект лекцій: навчально-методичний посібник для здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право». Чернівці, 2022. 182с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.nbuv.gov.ua> –Національна бібліотека імені В. І. Вернадського
3. <http://www.kmu.gov.ua> Кабінет Міністрів України;
4. <http://www.nau.kiev.ua> Нормативні акти України;
5. Єдиний реєстр судових рішень: <http://reyestr.court.gov.ua/>